

ІНФОРМАЦІЯ про діяльність ГС «АСУ» у 2017–2018 роках

Протягом 2017-2018 років Громадська спілка «Аграрний союз України» продовжувала діяльність з представництва інтересів середніх сільгосппідприємств у вищих ешелонах державної влади України, опрацювання і реалізації законодавчих пропозицій, спрямованих на захист сільгоспвиробника, покращення соціально-економічної ситуації в державі та роботи аграрного сектору України.

Робота здійснювала у напрямках подальшого реформування земельних відносин, оптимізації системи оподаткування сільгоспвиробника і його фінансової підтримки з боку держави, підтримки євроінтеграційних тенденцій щодо реформування системи державного контролю і розвитку галузевого саморегулювання, запровадження інновацій і формування передумов для надходження інвестицій.

Протягом звітнього періоду проведено 6 засідань Ради ГС «АСУ», на які виносились актуальні питання діяльності аграрної галузі і середніх сільськогосподарських підприємств. Рішення Ради та пропозиції апарату ГС АСУ надсилалися для ознайомлення та опрацювання керівникам господарств, активно обговорювалися серед підприємств-членів як на засіданнях Ради, так і під час інших заходів. Напрацьовувалися концептуальні та законодавчо-нормативні механізми, ухвалювалися актуальні рішення, реалізація яких сприяла поліпшенню справ на підприємствах та в аграрному секторі економіки України.

Протягом звітнього періоду ГС АСУ вела діяльність у наступних напрямках:

- **Реформування земельних відносин**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 02.02.2017 «Про наукові засади запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення»
- від 06.06.2017 «Перспективи розвитку земельних відносин в Україні (консолідована позиція аграрних асоціацій): позиція Громадської спілки «Аграрний союз України»
- від 10.08.2017 «Проблеми земельного рейдерства в Україні. Створення антирейдерських штабів в областях»

На виконання рішення Ради від 02.02.2017 фахівці ГС АСУ разом з представниками інших громадських об'єднань аграрного сектору України опрацювали Консолідовану позицію аграрних асоціацій щодо питання обігу земель сільськогосподарського призначення, в якій були враховані пропозиції регіональних осередків ГС АСУ. Документ був представлений експертній спільноті і донесений до членів міжфракційного депутатського "Аграрного об'єднання" у Верховній Раді України та до Уряду. Концепція обговорювалася і уточнювалася в

Кабінеті Міністрів України, Міністерстві аграрної політики та продовольства України, комітетах Верховної Ради України та під час численних публічних заходів у реформаторській і фаховій спільноті.

Консолідована позиція аграрних асоціацій щодо питання обігу земель сільськогосподарського призначення, зокрема, була обговорена за участі фахівців ГС АСУ на Міжнародній науково-практичній конференції Профспілки АПК з діагностики викликів і загроз трансформацій у сфері земельних відносин та формування консолідованої суспільної позиції щодо земельної реформи 23.11.2017, висвітлена в серії експертних інтерв'ю в рамках науково-прикладного дослідження «Сценарії лібералізації ринку земель в Україні: науково-обґрунтована економічна перспектива», проведеного Лейбніц інститутом аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою.

З огляду на позицію ГС АСУ і інших аграрних асоціацій, відкриття ринку землі у 2017 році було призупинено. Президент України на засіданні Національної ради реформ 10.11.2017 року фактично підтвердив свою прихильність до Консолідованої позиції аграрних асоціацій, наголосивши, що «ні про який ринок землі, ні про яке продовження земельних реформ, ні про яку боротьбу з рейдерством ми не будемо говорити, поки в нас не буде прозорого і ефективного реєстру». В подальшому позиція Президента була відображена в Законі України «Про внесення зміни до розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України» від 07.12.2017, яким дію мораторію на купівлю-продаж та іншим способом відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення було продовжено до врегулювання на законодавчому рівні процедури обігу земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2019 року.

ГС «АСУ» неодноразово піднімала питання земельного рейдерства перед керівництвом Мінагрополітики та Мінюсту. За ініціативи ГС АСУ з 10 серпня 2017 року при обласних управліннях юстиції почали створювати антирейдерські штаби, до складу яких увійшли керівники господарств за рекомендацією ГС АСУ. Керівництво і апарат ГС АСУ координували спільні дії по протидії рейдерству на основі інформації про роботу регіональних штабів, яка надходила з Вінницької, Полтавської, Чернігівської, Сумської, Херсонської, Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської та Рівненської областей.

Практичні поради щодо протистояння рейдерству надавались також під час роботи щорічних семінарів керівників господарств-членів ГС АСУ у вересні 2017, січні та вересні 2018 років.

ГС АСУ також представила свою позицію щодо земельного рейдерства на комітетських слуханнях «Рейдерство в аграрному секторі. Діяльність органів державної влади по запобіганню захоплення аграрних підприємств», які були проведені в Комітеті з аграрної політики та земельних відносин Верховної Ради

України 05.09.2017 року. За результатами слухань, на яких керівники Міністерства юстиції України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, представники Генеральної прокуратури України, правоохоронних органів, профільних громадських організацій і фермерських господарств керуючись позицією громадських організацій, надали інформацію про шляхи ліквідації рейдерства в аграрному секторі. Як наслідок слухань, при Комітеті було створено робочу групу з розробки проекту Закону України щодо захисту майнових прав власників і користувачів земельних ділянок, запобігання протиправному поглинанню і захопленню підприємств в аграрному секторі економіки України, до складу якої включено фахівців ГС АСУ. На даному етапі робочою групою напрацьована низка законодавчих ініціатив, яка була представлена у поданому Президентом України до Верховної Ради проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо стимулювання створення та діяльності дрібних фермерських господарств і деконцентрації повноважень у сфері земельних відносин" (законопроект № 7363 від 06.12.2017). На жаль, Верховною Радою цей законопроект не був належним чином підтриманий.

Натомість ініціативи ГС АСУ щодо наповнення земельного кадастру та його взаємодії з реєстром прав на нерухоме майно увійшли до законопроекту № 8121 "Про внесення змін до Земельного кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо протидії рейдерству", який Верховна Рада України вже прийняла у першому читанні. На засіданні аграрного комітету 20.11.2018 було прийнято рішення про винесення цього законопроекту на розгляд Верховної Ради у другому читанні та в цілому. Прийняття зазначеного закону дозволить запровадити у життя дієві запобіжники для захисту майнових прав власників і користувачів земельних ділянок, унеможливить протиправне поглинання і захоплення підприємств в аграрному секторі, вдосконалить порядок взаємодії Державного земельного кадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, процедуру державної реєстрації земельних ділянок, речових прав на них та сприятиме вирішенню низки інших питань у сфері регулювання земельних відносин.

Протягом звітного періоду ГС АСУ регулярно запрошувалась до участі у нарадах із земельних питань, які проводилися на найвищому державному рівні. Голова ГС АСУ, зокрема, брав участь у засіданнях, які проводили Перший віце-прем'єр-міністром України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України, керівники Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України та Генеральної прокуратури України з проблемних питань, які виникають під час захисту майнових прав власників та орендарів земельних ділянок. На таких засіданнях визначалися плани подальших дій з протидії аграрному рейдерству та заходи на вирішення проблем, зафіксованих антирейдерськими штабами на місцях.

Фахівці організації регулярно поширювали інформацію, отриману від підприємств-членів ГС АСУ про боротьбу з аграрним рейдерством під час публічних заходів. Позиція ГС АСУ з зазначених питань була представлена на круглому столі Нотаріальної палати України «Нотаріальний захист від аграрного рейдерства», на семінарі в Торгово-промисловій палаті України «Захист землі і урожаю. Як протистояти рейдерам та бандитам», на Аграрному Форумі Асоціації Адвокатів України з правових питань та під час інших заходів.

Належна увага протягом звітнього періоду приділялась також питанням консолідації земельних ділянок, розташованих у масивах земель сільськогосподарського призначення. Двічі протягом 2017 року (21.03.2017 та 15.11.2017) фахівці ГС АСУ приймали участь в робочих зустрічах, організованих Комітетом аграрної політики та земельних відносин Верховної Ради України. За результатами цих подій 10.07.2018 було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні». Цим законодавчим актом запроваджується механізм використання масивів земель сільськогосподарського призначення з метою запобігання рейдерству та стимулювання зрошення, а також вирішується низка проблем використання земель колективної власності.

Не залишаються поза увагою фахівців ГС АСУ також і питання охорони земель. 18.04.2018 вони взяли участь у робочій зустрічі з німецькими експертами на тему «Охорона ґрунтів. Досвід законодавчого врегулювання в Федеративній Республіці Німеччина». Під час обговорення було зазначено, що в Україні відсутній ефективний механізм державного контролю за охороною ґрунтів, отже саме міжнародний досвід має бути покладений в основу при напрацюванні шляхів законодавчого врегулювання питання охорони ґрунтів. Проблема захисту ґрунтів обговорювалась також на Всеукраїнському круглих столах Національної академії аграрних наук України «Моніторинг та охорона земель: напрями відродження» та «Землеустрій об'єднаних територіальних громад».

З огляду на те, що ситуація навколо відкриття ринку землі лишається напруженою, фахівці ГС АСУ продовжують відслідковувати і досліджувати ситуацію, яка складається навколо відкриття ринку землі. Аналітичний центр ГС АСУ постійно збирає аргументи на користь поміркованого підходу до зняття мораторію на продаж землі. Протягом звітнього періоду, зокрема, була вивчена і публічно підтримана "парадигма Шишкіна" – аргументована позиція колишнього судді Конституційного суду щодо права Верховної Ради України на накладання і продовження мораторію на землю. Також були ґрунтовно вивчені документи Національної ради реформ як органу національного стратегічного управління і з'ясовано, що за здійсненням земельної реформи пріоритет до 2020 року не

передбачений. Цей факт під час засідань та через пресу був доносений до відомих органів державної влади, широкої громадськості, членів ГС АСУ, поширений в експертних колах. Все це сприяло збереженню статус-кво в питаннях відкриття ринку землі і проведення земельної реформи.

Протягом звітнього періоду також регулярно вивчався міжнародний досвід організації сільськогосподарського виробництва на основі оренди землі. На вимогу ГС АСУ донорськими організаціями був здійснений переклад буклету про ситуацію у сфері оренди землі в Нідерландах. В рамках меморандуму про співпрацю НІЦЦ "Інститут аграрної економіки" УААН надав ГС АСУ ґрунтовні статистичні матеріали про господарювання на землі в країнах ЄС. Все це сприяло підвищенню фахового рівня діяльності ГС АСУ і зростанню її авторитету в експертних колах та в органах влади.

- **Оподаткування сільгоспвиробника**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 10.08.2017 «Щодо блокування податкових накладних»

Протягом звітнього періоду продовжувалася робота над вдосконаленням і відстоюванням системи оподаткування "податком з 1 га", яка була сформована за результатами засідання Ради ГС АСУ в травні 2014 року в Полтаві. Фахівці ГС АСУ активно працювали над формулюванням відповідних змін і доповнень до чинного законодавства, які на даному етапі підтримані 27 депутатами (законопроект № 5363) і подані на розгляд Верховної Ради в листопаді 2016 року. Керівникам господарств – членам АСУ регулярно надавалася інформація про перебіг подій навколо запровадження системи оподаткування "з 1 га". Зокрема, була підготовлена і поширена експрес-нотатка про ситуацію з "податком на 1 га" станом березень 2017 року. Ситуація з тих пір не змінилася.

Тим же законопроектом № 5363 на вимогу аграрних асоціацій були внесені зміни щодо зниження ставки ПДВ для основних сільськогосподарських культур до 7%.

ГС АСУ активно відстоює інтереси сільгоспвиробників також і в інших питаннях оподаткування ПДВ. Зокрема, у 2018 році велась активна боротьба за повернення експортного ПДВ на рапс та сою. ГС АСУ стала ініціатором і активним учасником попереджувальної акції під стінами Верховної Ради України 13.03.2018 року. Протестні акції аграріїв і робота серед депутатів зрештою завершилися тим, що з 1 вересня 2018 року виробники цих культур отримали право на бюджетне відшкодування ПДВ.

ГС АСУ регулярно стримує спроби погіршити умови оподаткування сільгоспвиробника. Зокрема, у 2017 році вчасно були направлені офіційні листи

вищим керівникам держави і тим самим упереджені і нейтралізовані спроби деяких депутатів вивести з-під оподаткування єдиним податком 4 групи тваринницьку галузь. В 2018 році ГС АСУ підтримала пропозицію колег із звільнення від оподаткування акцизним податком суднового моторного палива, що позитивно відбилося на цінах річкової логістики, а відтак – на цінах на сільгосппродукцію для товаровиробника.

Особливо гострі питання оподаткування виносилися на обговорення Ради ГС АСУ. Зокрема, влітку 2017 року склалась критична ситуація навколо блокування податкових накладних. Після обговорення цього питання в колі керівників господарств та фахівців на традиційному літньому семінарі в Генічеську зусиллями керівників господарств на вирішення цього питання були мобілізовані депутати в областях, керівникам держави були направлені вимоги щодо зупинення розгляду нормативних актів, які ведуть до погіршення ситуації, надані фахові пропозиції щодо врегулювання ситуації. Офіційний лист, в якому було зазначено які саме пункти законодавства порушуються в процесі блокування податкових накладних і як саме потрібно відкоригувати текст відповідних нормативних актів, був спрямований до Прем'єр-Міністра України, Міністра фінансів, Міністра аграрної політики, голів парламентських комітетів з питань аграрної та податкової політики, керівників Державної фіскальної служби. Зрештою ситуація була врегульована і сільгоспвиробники перестали нести збитки.

Оперативно вирішувалися і інші поточні питання вдосконалення системи оподаткування і сплати податків. Зокрема, позитивно була розв'язана ситуація, коли коди УКРЗЕТ на сільгосппродукцію некоректно зазначалися в програмному забезпеченні ДФС, що ускладнювало оформлення податкових накладних. До ДФС також були направлені листи з вимогами вирішити питання щодо відсутності норм природного убутку сільгосппродукції, формування нормативної основи для об'єктивної оцінки основних засобів, у тому числі землі, вдосконалення амортизаційної політики в частині перенесення вартості землі на собівартість продукції сільського господарства, уточнення поняття "звичайна ціна" при оподаткуванні сільськогосподарської діяльності, з'ясування підстав для виключення плати за воду із складу єдиного податку. Все це допомогло підвищити рівень визначеності у правилах ведення бухгалтерії і знизити ризики, пов'язані з діяльністю ДФС по контролю за сплатою податків.

ГС АСУ регулярно надає консультації своїм членам у разі їх звернень. Зокрема, фахівцями ГС АСУ був наданий аналіз індексації нормативно-грошової оцінки землі для цілей оподаткування єдиним податком 4 групи, опрацьована аналітична нотатка "Що робити, коли постачальник не воліє оформляти податкову накладну?" на розв'язання ситуації, коли постачальник електроенергії належним чином не фіксує податкову накладну, аналізувалася ситуація навколо витребування інформації з боку ДФС в особливо великих обсягах і надавалися рекомендації про

дії підприємства в такій ситуації, до відома вищих посадових осіб держави доводилися звернення членів ГС АСУ про протиправні дії ДФС на місцях.

Протягом звітнього періоду ГС АСУ приділяла належну увагу підвищенню кваліфікації керівників господарств у сфері оподаткування. Будучи постійним партнером Інституту обліку і фінансів УААН, в рамках меморандуму про співпрацю, ГС АСУ сприяла проведенню семінарів для бухгалтерів в областях. В 2017 році ГС АСУ забезпечив участь вищих посадових осіб у роботі семінару "Податкові аспекти безпеки агропідприємства в сучасних умовах", проведеного на базі Таврійського національного університету. У партнерстві з Інститутом податкових реформ постійно працює консультаційна лінія з питань оподаткування, земельного і трудового права. Це сприяє підвищенню розв'язанню проблем оподаткування, які виникають на місцях.

- **Державна підтримка сільгоспвиробництва**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 14.03.2017 «Про порядки державної бюджетної підтримки сільськогосподарських підприємств у 2017 році»
- від 15.05.2018 «Про хід використання бюджетних коштів на 2018 рік для підтримки підприємств агропромислового комплексу»
- від 18.10.2018 «Про державну бюджетну підтримку сільськогосподарських підприємств на 2019 рік»

Протягом 2017-2018 років тривала робота із вдосконалення системи державної підтримки сільгоспвиробника. ГС АСУ приймала активну участь в формуванні механізмів надання бюджетної дотації аграріям. Нами були розроблені пропозиції щодо запровадження безкорупційного механізму надання державної підтримки за рахунок компенсації зустрічних вимог зі всього спектру сплати податків і зборів. Напрацювання ГС АСУ були підтримані Офісом підтримки реформ, який працює при Міністерстві аграрної політики і продовольства України, доповідалися працівникам Мінагрополітики і обласних департаментів агропромислового розвитку на семінарі з питань реформування державної підтримки у Львові у квітні 2017 року.

Розроблений ГС АСУ механізм був взятий Міністерством аграрної політики і продовольства України до реалізації в частині компенсації дотацій за рахунок ПДВ (квазіспецрежим ПДВ). Однак практична реалізація запропонованого механізму фінансовим департаментом міністерства не врахувала часові параметри сільськогосподарського виробництва, а відтак частина аграріїв не змогла отримати належну допомогу у 2017 році. Відмовившись надалі вести роботу над вдосконаленням компенсаційних механізмів, які мають непересічний антикорупційний потенціал, у 2018 році механізм квазіПДВ був скасований. Рада

ГС АСУ активно відреагувала на такий стан справ на своєму засіданні 15.05.2018 року, надавши негативну оцінку діяльності міністерства.

У 2017-2018 роках питання використання бюджетних коштів для підтримки аграріїв на засіданнях Ради АСУ заслуховувалися тричі (доповідав директор департаменту Ахіджанов Б.Р.), і кожен раз діяльність міністерства визнавалася незадовільною.

В ході бюджетного процесу 2017 року ГС АСУ приймав активну участь в обговоренні напрямів і механізмів надання дотацій на 2018 рік. Однак пропозиції ГС АСУ, як і інших провідних асоціацій аграрного сектору України, були фактично проігноровані. В результаті органами державної влади були прийняті невиважені рішення і, як результат, на кінець серпня 2018 року з 6,3 млрд. грн. суми аграрних дотацій використано було трохи більше 10%. Лишилось невикористаними 748,5 з 975 млн. грн. компенсації на техніку, 199,7 з 200 млн. грн. компенсації ставки кредитів, 693,2 з 700 млн. грн. на молодняк ВРХ, 1 098 з 1 100 млн. грн. на будівництво тваринницьких комплексів за рахунок кредитів, 980 з 1 200 млн. грн. на будівництво за рахунок власних коштів. На своєму засіданні 18.10.2018 Рада ГС АСУ надала оцінку такому стану речей і підняла питання про визначення механізмів відповідальності, зокрема про створення комісії з виявлення причин невикористання бюджетних дотацій. Рішення Ради ГС АСУ мало наслідком більше сумлінне ставлення посадовців міністерства до надання дотацій.

Однак хід бюджетного процесу 2019 року продемонстрував, що з провалу бюджетної підтримки аграріїв у 2018 році владою висновки не зроблені і вади розподілу дотацій можуть бути повторені і у 2019 році. ГС АСУ доклала всіх зусиль для упередження негативного розвитку ситуації. ГС АСУ запропонувала бачення напрямів надання бюджетної дотації, спрямованих на стабілізацію роботи аграрного сектору, які були доведені до відома як членів ГС АСУ, партнерських галузевих асоціацій так і до представників органів влади, у тому числі на круглих столах з визначення стратегії розвитку аграрного сектору і напрямів надання бюджетних дотацій, що відбулися в жовтні-листопаді 2018 року. Було ґрунтовно доведено, що європейська система підтримки сільгоспвиробника не може бути застосована в Україні з огляду на загальний стан економіки і економічну спроможність держави, історичні традиції та особливості національного аграрного виробництва.

В часи, коли європейська спільнота лише обговорює можливість надання дотацій сільгоспвиробнику в критичних ситуаціях, в Україні вже кілька років діє закон «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (у версії законопроекту №6355, до якої ГС АСУ у 2017 році надав свої пропозиції і зміни). Сьогодні цей закон ігнорується при визначенні напрямів

бюджетної дотації. ГС АСУ послідовно виступає за спрямування частки коштів державної підтримки аграріїв у сферу аграрного страхування.

Історично склалося так, що найбільш економічно ефективними і соціально відповідальними є середні господарства аграрного сектору України, і саме вони повинні перебувати в фокусі аграрної політики держави. Однак відсутність офіційно затвердженої стратегії розвитку аграрного сектору має наслідком те, що цей пріоритет доводиться активно захищати. Прикладом тому є ситуація, коли до органів державної влади була подана пропозиція про надання преференцій виробникам вагонів і бюджетної компенсації у разі їх придбання. Аграрні асоціації, які захищають інтереси малого і середнього виробника, звернувшись з офіційними листами до органів влади, спільними зусиллями зупинили реалізацію цієї ініціативи.

Протягом 2018 року відбувалась системна робота над покращенням ситуації у сфері державної підтримки аграріїв, плануванням обсягів і напрямів надання дотацій в 2019 році. Президенту, Прем'єр-Міністру України, голові парламентського комітету з питань бюджету за ініціативи ГС АСУ було направлено спільне звернення аграрних асоціацій щодо відновлення застосування механізму квазіаккумуляції ПДВ у 2019 році. З ініціативи ГС АСУ народні депутати України спільно з фахівцями аграрних асоціацій підготували пропозиції і подали зміни і доповнення до Закону України «Про Державний бюджет на 2019 рік». Було запропоновано збільшити суму за напрямом «Фінансова підтримка шляхом здешевлення кредитів» як мінімум до 727 млн. грн. (з обмеженням суми компенсації для одного господарства 10 млн. грн.), відновити програму квазіаккумуляції ПДВ у розмірі 2 млрд. грн., розширити коло отримувачів дотацій «фермерського мільярда» за рахунок включення до нього малих виробників, які працюють на основі інших організаційно-правових форм господарювання, пов'язати розмір дотації з сумою виручки з метою легалізації виробничої діяльності малих сільгоспвиробників, розширити перелік вітчизняної техніки і обладнання, включивши до нього обладнання для відновлення внутрішньогосподарських зрошувальних мереж, меліорації, перевезення врожаю. Також було запропоновано збільшити розмір відшкодування вартості сільгосптехніки до 40% за рахунок невикористаних коштів «фермерського мільярду», пом'якшити вимоги щодо ступеню локалізації виробництва тракторів, комбайнів та іншої складної сільгосптехніки до 20% та збільшити видатки за цим напрямом за рахунок скорочення програм фінансування будівництва потужностей тваринництва, а також тих напрямів, які не користуються попитом або підтримують холдинги та інші великі господарства.

Необхідна увага була приділена питанням вчасного ухвалення підзаконних актів. Зокрема, на початку 2018 року ГС АСУ дослідила ситуацію, яка складається навколо строків затвердження порядків розподілу бюджетних коштів. З'ясувалося,

що згідно чинного законодавства підзаконна база має бути сформована до 20 січня поточного року. Це прискорило дії влади і у 2018 році порядки надання дотацій були прийняті вже 7 лютого.

Протягом звітного періоду фахівці ГС АСУ аналізували опубліковані проекти нормативних актів про порядок надання дотацій. У разі виявлення проблем, у тому числі фахівцями підприємств-членів ГС АСУ, до посадових осіб міністерства оперативно доводилася інформація, спрямована на усунення вад і недоліків, яка ними в подальшому в загальному випадку враховувалася. Це підвищило ефективність використання коштів державної дотації.

В плані практичної допомоги господарствам на додаток до інформації, виставленої на офіційному сайті міністерства, фахівцями ГС АСУ були опрацьовані розширені інформаційні матеріали з надання дотацій, які надсилалися керівникам господарств за їхніми запитами. Консультації надавалися також в усному вигляді. За зверненнями керівників господарств фахівці ГС АСУ допомагали розв'язувати проблеми, які виникали в ході отримання державних дотацій на компенсацію вартості сільгосптехніки. На численних круглих столах, засіданнях та інших заходах перед органами влади ставились питання про технічні недоліки процедури надання дотацій, які частково були враховані і усунуті.

Користуючись авторитетом як в середовищі сільгоспвиробників, так і серед органів державної влади, ГС АСУ посідає чільне місце в інфраструктурі розподілу і надання державних дотацій. Голова ГС АСУ є членом Комісії Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, який виконує функції оператора розподілу коштів "фермерського мільярду", членом Комісії при Мінекономрозвитку, яка затверджує Перелік техніки та обладнання, вартість яких частково компенсується за рахунок бюджетних коштів. Голови регіональних осередків та керівники господарств-членів ГС АСУ за рекомендаціями ГС АСУ входять до складу регіональних конкурсних комісій з обрання проектів, яким надається допомога з Українського державного фонду підтримки фермерських господарств. Все це свідчить про те, що ГС АСУ займає чільне місце в системі планування і розподілу бюджетних дотацій.

- **Реформування системи державного контролю**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 14.03.2017 «Питання зміни ГОСТів на зерно»
- від 14.03.2017 «Щодо забезпечення сертифікації насіння і садивного матеріалу»
- від 14.03.2017 «Щодо реєстрації та обліку сільськогосподарської техніки»
- від 15.05.2018 «Про запровадження акредитації постачальників матеріальних ресурсів»

Поступ ринкових реформ, який розпочався на початку 90-х років, нині перейшов у фазу активного відходу держави з інфраструктурного рівня. В жовтні 2017 року Кабмін своєю постановою ще раз підтвердив відхід від контролю за галузевими стандартами. Нормативним актами був скасований контроль за ТУ, введений добровільний принцип застосування ДСТУ. Підписання Угоди про асоціацію і плани Уряду по гармонізації національного законодавства поставили напружені завдання як перед владою, так і перед спільнотами галузевих виробників.

Процес євроінтеграції і наближення умов господарювання в Україні до світових стандартів і практик, становлення національної системи технічного регулювання і ринкового контролю на практиці виявляється не завжди гармонійним попри те, що старі підходи сьогодні остаточно втрачають свою дієвість. Розробка і контроль за дотриманням стандартів нині стає справою організацій галузевого саморегулювання. Тож ГС АСУ протягом звітного періоду доклала всіх можливих зусиль для того, щоб процес зміни парадигми контролю за безпекою аграрної і харчової продукції був виваженим і стабільним. Разом з іншими громадськими асоціаціями сектору ГС АСУ вимагала від керівництва Верховної Ради України прискорення прийняття закону "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів", який зрештою почав діяти з квітня 2018 року.

В ході реформування системи державного контролю і нагляду в 2017 році гостро постали питання забезпечення сертифікації насіння і садивного матеріалу, обліку сільгосптехніки і зміни стандартів на зерно. Радою АСУ 14.03.2017 були прийняті відповідні рішення, на виконання яких фахівці ГС АСУ посилили співпрацю з Держспоживслужбою і керівництвом Відділу міжнародної інтеграції в сфері технічного регулювання, санітарних та фітосанітарних заходів в АПК.

Після публікації проекту Інструкції ведення кількісно-якісного обліку зерна та продуктів його переробки на зернових складах та зернопереробних підприємствах (Технічний регламент зернового складу), розробленого Держспоживслужбою, для публічного обговорення на сайті Міністерства аграрної політики і продовольства України фахівці ГС "АСУ" здійснили аналіз цього документу. Була складена і доведена до відома керівників господарств та державних посадовців аналітична нотатка, де було зазначено, що в основу проекту нормативного акту покладено не законодавство ЄС, як того вимагає план імплементації Угоди про асоціацію, а нормативний документ 1988 року, який суттєво ускладнює діяльність сільгоспвиробника і не враховує змін і реформ, які відбулись з тих пір. Як результат, якість розробленого Держспоживслужбою документу Мінагрополітики визнано незадовільною і його подальший розгляд було зупинено.

Мінагрополітики змінило підходи і нині працює над оновленням стандарту на пшеницю. Фахівці ГС АСУ працюють у складі робочої групи Мінагрополітики, а

голова ГС АСУ включений до складу Технічного комітету з розробки стандартів №170 "Зернові та продукти їх переробки".

На виконання рішення Ради ГС АСУ щодо сертифікації насіння і садивного матеріалу фахівці ГС "АСУ" у 2017-2018 роках постійно відслідковували ситуацію, яка складається навколо реформування системи сертифікації насіння і садивного матеріалу. Фахівці ГС "АСУ" представили позицію організації на конференції в УААН, проведений за участі вищих посадовців Мінагрополітики і Держспоживслужби. Зокрема, було наголошено на необхідності об'єднання насіннєвих асоціацій і створення недержавних центрів сертифікації. Нині процес створення недержавних центрів сертифікації насіння і садивного матеріалу триває і ГС АСУ приймає в ньому активну участь. За ініціативи Аналітичного центру ГС АСУ сформований консорціум громадських організацій, зацікавлених у розвитку національної системи ринкової сертифікації, до якого увійшли також і насіннєві асоціації.

На початку 2017 року в ході реформування національної системи технічного регулювання гостро постали питання реєстрації сільгосптехніки, які були винесені на засідання Ради АСУ 14.03.2017. На виконання рішень Ради ГС АСУ фахівці організації проаналізували чинне законодавство і з'ясували, що норми закону "Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України" та відповідна підзаконна нормативна база містять застарілі підходи до організації захисту прав споживача сільгосптехніки і не відповідають принципам сучасного технічного регулювання. Аналітичні матеріали ГС АСУ були взяті до відома посадовими особами міністерства і негативний розвиток ситуації зупинено.

На запит членів ГС АСУ також була доопрацьована аналітична нотатка щодо технічного огляду аграрної техніки і її пересування по шляхам загального користування, сформовані і направлені на розгляд Прем'єр-Міністру України, міністрам інфраструктури і аграрної політики відповідні пропозиції по зміні нормативно-правових актів.

Протягом звітнього періоду в центрі уваги ГС АСУ перебували і інші питання реформування системи державного контролю і нагляду. Зокрема, були проаналізовані з точки зору висування надмірних вимог до товаровиробника проекти законів України № 5614 "Про систему збирання і утилізації використаної тари" та "Про оцінку впливу на довкілля". Здійснений аналіз показав, що ці законопроекти не відповідають європейській практиці, принципам ринкового регулювання, що в них закладені великі корупційні ризики. У співпраці з іншими громадськими організаціями були направлені листи на адресу Президента та Прем'єр-Міністра України, позиція ГС АСУ доведена до відома органів, утворених на імплементацію Угоди про асоціацію "Україна-ЄС". Зрештою у прийнятій версії закону "Про оцінку впливу на довкілля" зазначені недоліки були частково усунуті.

ГС АСУ приймає активну участь в становленні національної системи технічного регулювання, стандартизації і сертифікації, ринкового нагляду, які в сучасному світі є недержавними і в яких провідну роль грають громадські об'єднання виробників. На рівні робочих груп, утворених органами влади, фахівці ГС АСУ взяли участь у розробці Стратегії розвитку системи технічного регулювання до 2020 року, сформували і розповсюдили аналітичну нотатку "Пам'ятка щодо засад технічного регулювання. План дій". На початку 2017 року фахівцями ГС АСУ була розроблена Дорожня карта впровадження систем безпечності харчових продуктів та ліків в Україні, на базі якої в наприкінці 2017 – початку 2018 років був виконаний проект, підтриманий програмою "Агросільрозвиток" USAID "Зміцнення спроможності галузевих асоціацій до аналізу політики дерегуляції і розвитку саморегулювання у сфері безпечності і якості аграрної продукції". Для реалізації цього проекту був сформував консорціум з 6 громадських організацій – членів Ради ГС АСУ, розроблена і випробувана в пілотному режимі Концепція розвитку галузевих асоціацій на засадах саморегулювання, спрямована на становлення системи недержавного саморегулювального ринкового контролю. Нині триває робота з формування більш широкого консорціуму громадських організацій і пошуку взаєморозуміння з органами влади у справі запровадження сучасних підходів до сертифікації продукції аграрного сектору в Україні, в першу чергу – стандартів на зерно і основну сільськогосподарську продукцію.

Як провідна організація аграрного сектору економіки України, ГС АСУ бере активну участь в євроінтеграційних процесах. Аналітичний центр ГС АСУ є членом Платформи громадянського суспільства, бере участь у функціонуванні Дорадчої ради сталого розвитку – недержавних органів, передбачених Угодою про асоціацію. На реалізацію євроінтеграційних зобов'язань України Аналітичним центром ГС АСУ у 2018 році був виконаний проект за підтримки ЄС, Платформи громадянського суспільства "Україна-ЄС" та фонду "Відродження" з проведення публічних дебатів в 6 обласних містах. На дебатах обговорювалися завдання різних прошарків суспільства та виробників на виконання Угоди про асоціацію щодо розвитку сільських територій в частині подолання технічних бар'єрів, санітарного та фітосанітарного контролю, запровадження інновацій. Регіональні організації ГС АСУ надали необхідну підтримку і прийняли участь у дебатах. Аналітичні матеріали проекту та детальна інформація про перебіг дебатів представлена на сайті ГС АСУ. Протягом звітного періоду встановлені прямі контакти з працівниками Представництва ЄС в Україні та євродепутатами, у тому числі прихильниками України в Литві.

У 2017-2018 роках також здійснювалося активне просування інтересів традиційного сільгоспвиробника під час програмних публічних заходів. Зокрема, члени ГС АСУ прийняли участь в парламентських слуханнях "Стан епізоотичної ситуації" 30.03.2017 року, пропозиції ГС АСУ були враховані в рекомендаціях слухань. За ініціативи ГС АСУ в серпні 2017 року були проведені громадські

консультації "Про питання діяльності Держспоживслужби" на базі Інституту гігієни ім. Марзеєва. Пропозиції ГС АСУ щодо підвищення якості надання адміністративних послуг, ведення реєстрів сумлінних виробників, участі уповноважених представників громадських організацій в заходах державного контролю, які проводить Держспоживслужба, були представлені в протоколі консультацій і взяті Держспоживслужбою до відома. ГС АСУ виступила співорганізатором круглого столу "Сучасні системи впровадження безпечності і якості харчових продуктів" за участі посадових осіб ДПСС, взяла участь в низці заходів, присвячених наближенню української і європейської системи технічного регулювання і ринкового контролю в жовтні 2018 року, в громадських слуханнях з питань здійснення державного нагляду (контролю) за виконанням суб'єктами господарювання принципів НАССР, організованих Держспоживслужбою.

У разі надходження запитів від керівників господарств про порушення їх прав як споживачів (адміністративних послуг, сільгосптехніки, електроенергії) досліджувалася зазначена ситуація та надсилались листи до Президента України як гаранта права на захист споживача в Україні, органів державної влади і інших інституцій, відповідальних за поставку товарів та послуг належної кількості та якості.

В плані практичної реалізації принципів сучасного саморегулювання і сертифікації, на реалізацію сучасних підходів до зниження ризиків за рахунок незалежної сертифікації і акредитації Рада ГС АСУ 15.03.2018 року прийняла рішення про запровадження незалежної акредитації постачальників підприємств-членів організації. На виконання цього рішення нині розроблений проект Порядку акредитації постачальників ГС АСУ. Запровадження сучасних підходів до галузевого саморегулювання, стандартизації і сертифікації операторів ринку матиме наслідком зниження ризиків діяльності сільгосппідприємств, в першу чергу – підприємств-членів ГС АСУ.

- **Розвиток сільськогосподарської кооперації**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 14.03.2017 «Кооперація як шлях до економічної стабільності. Що робимо?»
- від 10.08.2017 «Щодо кооперації і прямих контрактів з експорту сільгосппродукції»

Протягом звітного періоду питання розвитку сільськогосподарської кооперації також перебували в фокусі уваги ГС АСУ. За ініціативи аграрних асоціацій, у тому числі за участю фахівців ГС АСУ, була опрацьована нова версія закону "Про сільськогосподарську кооперацію", яка за підтримки 31 депутата була подана на розгляд Верховної Ради України та в наступному доопрацьована з урахуванням положень альтернативного законопроекту "Про внесення змін до деяких

законодавчих актів України щодо становлення і розвитку сільськогосподарської кооперації та їх державної підтримки" за рекомендацією Науково-експертного управління Верховної Ради України.

А поки новий законопроект чекає на включення до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України, фахівці ГС АСУ дослідили можливості використання норм чинного законодавства – трьох законів про кооперацію, які нині діють паралельно. Результати досліджень були оприлюднені під час семінарів, проведених у 2018 році на засіданнях сільськогосподарського активу в Сумах та Вінниці, організованих обласними департаментами агропромислового розвитку, поширені під час семінару ГС АСУ в Генічеську. Практичні питання запровадження кооперації на селі розглядалися під час Зональної наради керівників сільгосппідприємств східних областей в травні 2017 року, конференції з розвитку кооперації малого та середнього аграрного бізнесу в Чугуївському районі Харківської області, організованих за участі регіональних осередків ГС АСУ.

Окрему увагу ГС АСУ приділяла питанням фінансового забезпечення сільськогосподарської кооперації. Голова ГС АСУ влітку 2017 року був включений до робочої групи з розвитку фінансових установ II рівня, створеної в Мінагрополітики за ініціатииви Прем'єр-Міністра України. Ця робоча група має вирішувати питання фінансового забезпечення відкриття ринку землі і інших гострих питань аграрного виробництва, у тому числі й сільськогосподарської кооперації. Під час семінару в Генічеську у 2018 році членами ГС АСУ було підняте питання по створення кооперативного банку і пошуку інших механізмів фінансової кооперації підприємств-членів ГС АСУ. На виконання рішень семінару фахівці ГС АСУ дослідили можливості створення кооперативного банку за наявних обставин в форматі поєднання банківського капіталу і організаційно-правових можливостей кооперативу і виклали своє бачення в аналітичній записці.

Протягом звітнього періоду також надавалася консультативна підтримка підприємствам-членам ГС АСУ. Зокрема, на вимогу керівників двох підприємств, які працюють у формі виробничих та виробничо-збутових кооперативів, були досліджені механізми посилення трудової дисципліни серед членів кооперативу і надані пропозиції щодо унормування питань управлінського нагляду у внутрішніх документах кооперативу.

Протягом звітнього періоду велась безпосередня робота з поточної кооперації. На виконання рішення Ради ГС АСУ від 14.02.2017 у співпраці з Всеукраїнською асоціацією сільських та селищних рад була суттєво пожвавлена діяльність ТОВ "Агрогруп Україна". Оперативним штабом з питань матеріально-технічного забезпечення виробництва та реалізації продукції були встановлені численні міжнародні ділові зв'язки і запропоновані до реалізації експортні контракти з поставки сільгосппродукції до Ірану, Султанату Оман, Королівства Іспанія, Лівану,

Китайської Народної Республіки та інших країн світу. Контрактні пропозиції охоплювали кукурудзу, ячмінь, пшеницю (продовольчу та фуражну), нут, чечевицю, льон, інші сільгоспкультури та продукції їх переробки. Однак результати проведеної роботи виявилися незадовільними, продукція, вироблена підприємствами-членами ГС АСУ так і не була експортована.

Нині ГС АСУ призупинила активну діяльність з практичної кооперації між підприємствами-членами ГС АСУ до отримання запиту з їхнього боку на відновлення кооперації в питаннях постачання та збуту продукції. Укладання прямого контракту з китайською торгівельною компанією під час подорожі до Китаю у листопаді 2018 року здатне суттєво поживати зазначену ситуацію.

- **Розвиток ринків**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 15.05.2018 «Участь Громадської спілки «Аграрний союз України» в галузевих виставках 2018 року».

Стабілізація ситуації на ринках сільгосппродукції, добрив та інших факторів аграрного виробництва традиційно перебуває в фокусі уваги ГС АСУ. Продовжується щотижневе формування та публікація на сайті ГС АСУ Інформаційного бюлетеню незалежної громадської експертної ради з питань цінової ситуації на аграрному ринку, в якому відслідковується поточна ситуація на вітчизняному та міжнародних ринках зернових та олійних культур. Започаткована ще в 2010 році ініціатива користується авторитетом в середовищі виробників аграрної продукції і сприяє зміцненню авторитету ГС АСУ в експертних колах.

Практична діяльність ГС АСУ у сфері розвитку ринків протягом звітнього періоду була зосереджена навколо вирішення поточних питань покращення ринкової кон'юнктури. Найбільш гострими виявилися питання постачання добрив і вивозу врожаю залізничним транспортом. Починаючи з 2017 року фахівці ГС АСУ працюють в робочих групах, утворених Урядом і ведуть гострий діалог з Прем'єр-Міністром України, вищими посадовцями міністерств економіки та аграрної політики з питань призупинення антидемпінгового мита на аміачну селітру, протидіють спробам підвищити ціни на інші добрива, монополізувати вітчизняний ринок, спрямувати кошти аграрної дотації на потребу виробників добрив з числа олігархів. Напружені відносини з Російською Федерацією дестабілізують ринок мінеральних добрив в Україні, тож ГС АСУ в рамках урядових робочих груп підтримує всі ініціативи, спрямовані на диверсифікацію поставок добрив в Україну.

В 2017-2018 роках ГС АСУ також послідовно виступала за подолання монополії Укрзалізниці, протидіяла спробам підвищити залізничні тарифи на перевезення врожаю та портові збори. Фахівці ГС АСУ дослідили ситуацію і показали необґрунтованість аргументів на підвищення тарифів, висунутих Укрзалізницею в 2017 році. Співпраця з широким колом громадських об'єднань виробників, вчасне інформування Президента та Прем'єр-Міністра України дозволило у 2017 році успішно протистояти намаганням підвищити вартість логістики. Запропонована індексація тарифів не була здійснена.

У 2018 році аграрні асоціації вчасно поставили перед органами влади питання про перевезення врожаю залізничним транспортом. За ініціативи ГС АСУ був надісланий лист на ім'я Президента України. За результатами розгляду цього листа в Міністерстві аграрної політики і продовольства України був створений оперативний штаб з вирішення питань логістики у сільському господарстві. Щотижнево штаб проводить селекційні наради, в яких фахівці ГС АСУ беруть активну участь.

ГС АСУ традиційно приділяє увагу участі в галузевих виставках. В 2017-2018 роках цей напрям діяльності ГС АСУ також розвився стабільно і був успішним. Члени ГС АСУ прийняли участь зі своїм спільним стендом в основній аграрній події року – виставках АГРО-2017 та АГРО-2018, яку проводить в червні Національний комплекс "Експоцентр України". Також вони були учасниками виставки АГРОЕКСПО в Кропивницькому. Голова ГС АСУ традиційно відкриває галузеву виставку АГРОСФЕРА в листопаді в Одесі. У 2017 році була започаткована співпраця з компанією "Інфоіндустрія", в рамках якої підприємства-члени ГС АСУ отримали ексклюзивну пропозицію на участь у виставці "Київських агрохімічний форум".

Справжнім проривом на міжнародні ринки стала поїздка делегації ГС АСУ до Китаю з метою участі у щойно заснованій китайським бізнесом та урядом міжнародній виставці «China International Import Expo-2018». Керівники підприємств – членів ГС АСУ взяли участь у презентаційних заходах, організованих Мінагрополітики разом з посольством Китаю, сформували власну делегацію і розгорнули спільну експозицію на стенді підприємств-членів ГС АСУ. Це надало переваги членам ГС АСУ і мало наслідком підписання Меморандуму про взаємопорозуміння з компанією Shaanxi Ouliang Cross Border E-Commerce (EOLIANG) з приводу користування перевагами платформи eoliang.com та співпраці у просуванні, маркетингу і торгівлі сільськогосподарською продукцією і продуктами харчування України на ринку Китаю.

- **Розвиток інституційних спроможностей**

Рішення Ради ГС «АСУ»:

- від 02.02.2017 «Про структурну розбудову Громадської спілки «Аграрний союз України» відповідно до вимог Закону України «Про громадські об'єднання»
- від 15.05.2018 «Підвищення інституційних можливостей Громадської спілки «Аграрний союз України», співпраця з Національним науковим центром «Інститут аграрної економіки»

Питання розбудови організаційної структури протягом звітного періоду перебували в центрі уваги керівництва і виконавчого апарату ГС АСУ. Одразу після попереднього звітно-виборчого з'їзду розпочалася напружена робота по розбудові регіональних осередків організації. Спільними зусиллями центру і областей на місцях на рівні районів виявлялися і запрошувалися до співпраці активні керівники господарств, які б стали членами ГС «АСУ» і сприяли створенню міцних обласних структур ГС «АСУ».

Така робота виявилася в цілому успішною і станом на кінець 2018 року у складі ГС АСУ працює 12 відокремлених підрозділів: в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Львівській, Миколаївській, Рівненській, Сумській, Харківській, Херсонській, Чернівецькій та Чернігівській областях. В процесі створення перебувають підрозділи в Закарпатській, Одеській, Полтавській та Кіровоградській області. Буквально останніми днями в Одеській області почав працювати перший районний відокремлений підрозділ ГС АСУ.

Мета Громадської спілки «Аграрний союз України» спільними зусиллями центру і областей знайти на місцях (в районах) активних керівників господарств, які б стали членами ГС «АСУ», і об'єднати їх в одну ланку для створення міцної обласної структури у складі ГС «АСУ».

На сьогодні створено 16 обласних відокремлених підрозділів, а саме в Дніпропетровській (кер. Гноєвий В.Г.), Донецькій (кер. Голованьов В.М.), Закарпатській (кер. Федикович П.А.), Запорізькій (кер. Тиховод А.М.), Кіровоградській (кер. Голобородько О.П.), Луганській (кер. Оденчук Д.О.), Львівській (кер. Одноріг Ю.І.), Миколаївській (кер. Кем В.В.), Одеській (кер. Стреля І.М.), Полтавській (кер. Кочерга І.В.), Рівненській (кер. Грибок В.І.), Сумській (кер. Картавий О.О.), Харківській (кер. Лисаченко Л.В.), Херсонській (кер. Брагінець І.В.), Чернівецькій (кер. Бортич Л.І.) та Чернігівській (кер. Чубовський С.М.) областях. Також створений Відокремлений підрозділ у Кілійському районі Одеської області (кер. Артеменко Д.І.).

Протягом звітного періоду приділялась також належна увага розвитку інституційних спроможностей аграрного сектору і його громадських організацій на

інфраструктурному рівні, формуванню стратегій розвитку галузі. Фахівці ГС АСУ працювали у складі робочої групи Інституту аграрної економіки УААН з розробки законопроекту "Про основні стратегічні пріоритети аграрної політики". Робота над законопроектом триває й досі і фахівці ГС АСУ вносять і відстоюють пропозиції, які зміцнюють становище середнього сільгоспвиробника.

Для посилення аналітичних спроможностей ГС АСУ у 2018 році Радою АСУ був затверджений договір про співпрацю між Національним науковим центром «Інститут аграрної економіки» та ГС «АСУ», в рамках якого ГС АСУ регулярно отримує і використовує в своїй поточній роботі наукові напрацювання інституту щодо тенденцій розвитку світової економіки, ситуації в ЄС макроекономічних та інших показників розвитку економіки України. Зокрема, отримані матеріали дозволили голові ГС АСУ гідно представити Україну під час Китайської виставки «China International Import Expo-2018».

Розвиваючи співпрацю з НЦЦ "Інститут аграрної економіки", ГС АСУ також надала підтримку науково-практичній доповіді фахівців Інституту "Селозберігаюча парадигма ринку землі" та доповіді Інвестиційно-інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України", сприяла поширенню викладених в них світоглядних позицій в органах державної влади і в експертному середовищі. ГС АСУ традиційно веде поточну співпрацю з Інститутом інноваційного провайдингу УААН та Міжнародним інститутом аудиту.

Як провідна громадська організація аграрного сектору, ГС АСУ протягом звітного періоду приймала активну участь в розбудові національної інфраструктури громадських представницьких організацій. Зокрема, фахівцями ГС АСУ була проаналізована і підтримана Національна стратегія розвитку громадянського суспільства в Україні. Однак механізм її реалізації через створення Національного фонду підтримки розвитку громадянського суспільства фахівці ГС АСУ визнали незадовільним за рахунок високого корупційного потенціалу і забюрократизованих процедур. У відповідь на цю ініціативу ГС АСУ сформував альтернативний порядок денний на реалізацію стратегії розвитку громадянського суспільства і довів його до відома як органів виконавчої влади, так і представництва ЄС в Україні.

Зусилля ГС АСУ спрямовувалися також на розвиток співпраці з громадськими організаціями аграрного сектору України. У звітному періоді голова ГС АСУ посідав позицію Голови громадської ради при Міністерстві аграрної політики та продовольства України. Це сприяло підвищенню авторитету ГС АСУ, налагодженню співпраці серед галузевих асоціацій і вирішенню гострих питань поточної діяльності сільгоспвиробника. Сьогодні в тісній співпраці з ГС АСУ працюють асоціація Концерн "Тваринпром", Спілка молочних підприємств України, Асоціація козівників України, Фумігаційна асоціація, Товариство

садівників, дачників та городників України, Всеукраїнська асоціація грибовиробників, Всеукраїнська асоціація виробників меду, Асоціація бобових України.

Для посилення голосу аграрного сектору в політичному процесі за ініціативи ГС АСУ на початку 2018 року аграрні асоціації виступили з пропозицією підписання меморандуму з політичними партіями щодо розгортання діяльності на захист вітчизняного сільгоспвиробника. В документі був висвітлений повний перелік проблем розвитку аграрного сектору України і середніх господарств, і надані дороговкази щодо їх вирішення на політичному рівні та в стінах Верховної Ради. Станом на кінець 2018 року такий меморандум підписано з парламентськими партіями "Самопоміч" та "Батьківщина". Це надає перспективу прийняття необхідного законодавства, суттєво зміцнює інституційні спроможності ГС "Аграрний союз України" і дає надію членам ГС АСУ на врахування їхньої думки на державному рівні і покращення соціально-економічної ситуації.